

कक्षा नौ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथा विधामा

प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययन

१८५

शोधार्थी

राजकुमार राई

क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक वर्ष : २१ (२०६९/०७०)

त्रि.वि. दर्ता नं.: ६-१-७-६८३-२००२

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००४४ (२०७०)

नेपाली भाषा शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

२०७६/२०२०

प्रतिबद्धता पत्र

म शोधार्थी राजकुमार राई यो प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु की शोधपत्र मेरो आफ्नो मौलिक अनुसन्धान हो । यस शोधकार्यमा कसैको सामग्री अनाधिकृत रूपमा प्रयोग गरिएको छैन । आवश्यकता अनुसार सन्दर्भस्रोत खुलाई मैले पूर्व कार्यको प्रयोग गरेको हो । कोही कसैको हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भएमा त्यसबाट आउने जुनसुकै किसिमको परिणामहरूको सामना गर्न मेरो लागि मान्य हुने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

वि.सं. २०७६/...../.....

इ.सं. २०२०/...../.....

.....

राजकुमार राई

शोधार्थी



त्रिभुवन विश्वविद्यालय
जनाता बहुमुखी क्याम्पस
इटहरी, सुनसरी
स्था.: २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्ध प्राप्त)
विज्ञान व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

प.सं. :

च.नं. :

मिति :.....

शोधनिर्देशकको सिफारिस

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, जनता बहुमुखी क्याम्पस नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत एम.एड. दोस्रो वर्षका विद्यार्थी राजकुमार राईले ने.पा.शि. (५९८) पाठयांशको प्रयोजनका निमित्त तयार पार्नुभएको 'कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । प्रस्तुत शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त उपयुक्त भएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि विभागसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

वि.सं. : २०७६ /...../.....

इ.सं. : २०२० /...../.....

.....

नवीनकुमार शर्मा

शोधनिर्देशक



जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त)

व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

(०२५ - ५८१३००

५८००६४

प.सं.
च.नं.

मिति: २०७७/०९/१४

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली भाषाशिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको शोधार्थी राजकुमार राईले नेपाली (५९८) पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि तयार पार्नु भएको कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथाविधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र सम्बन्धित तहका निमित्त उपयुक्त भएकोले आवश्यक मूल्याङ्कनसहित स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

नाम, थर

हस्ताक्षर

१. मदनराज बराल

(विभागीय प्रमुख)

२. प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई

(बाह्य विशेषज्ञ)

विश्वविद्यालय क्याम्पस, त्रि.वि., कीर्तिपुर

३. नवीनकुमार शर्मा

(शोधनिर्देशक)

मिति :

त्रि.सं. : २०७७/०९/१४

इ.सं. : २९ डिसेम्बर २०२०

कृतज्ञता ज्ञापन

यो शोधपत्र अध्ययन त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय स्नातकोत्तर तहको दोस्रो वर्ष नेपाली मूल विषयको आंशिक आवश्यकता पुरा गर्नका लागि कक्षा नौ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययन शीर्षकमा गरिएको हो ।

यो शोधपत्र मैले आदरणीय गुरु श्री नवीनकुमार शर्माको निर्देशनमा तयार पारेको छु । शोध शीर्षक चयनदेखि शोधपत्र तयार पार्दासम्म उहाँले आफ्नो अमूल्य समय लिएर निरन्तर रूपमा उपयुक्त सल्लाह सुभाष दिनु भई सहयोग गर्नु भएको हुँदा उहाँको सल्लाह, सुभाष र सहयोगको लागि हृदय देखि नै हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन व्यक्त गर्दछु । यसमा सम्बन्धित विषयका विज्ञ लगायत सबैको राय आवश्यक पर्ने हुँदा यसमा मार्गनिर्देशन गर्नुहुने नेपाली शिक्षा विषयका विभागीय प्रमुख मदनराज बराल, टङ्कप्रसाद न्यौपाने, तीर्थराज भट्टराई लगायत जनता बहुमुखी क्याम्पस प्रशासनलाई हृदयदेखि नै हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्दा विभिन्न सामग्री तथा स्रोत उपलब्ध गराइ सहयोग गर्ने जनता बहुमुखी क्याम्पसको पुस्तकालय परिवारलाई हृदयदेखि नै धन्यवाद दिन चाहन्छु । सामग्री उपलब्ध गराएर आवश्यक सहयोग गर्ने साथी प्रदिप कार्कीज्यूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । मेरो शुभचिन्तक साथीहरू शिक्षा आर्जनमा हौसला प्रदान गर्दै मलाई यो अवस्थासम्म ल्याई पुऱ्याउने मेरा बुबाआमा र अग्रजहरूप्रति स्मरण गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा यो शोधपत्रलाई सही तरिकाले टाइप, सेटिङ र बाइन्डिङ गरेर सहयोग गरिदिनुहुने एथ्री कम्प्युटर सेन्टरलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मिति : २०७६/१०/२९ गते

शोधार्थी

.....

राजकुमार राई

शोधसार

शोधशीर्षक : कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययन

शोधार्थी : राजकुमार राई

शोध निर्देशक : नवीनकुमार शर्मा

क्याम्पस विभाग : नेपाली शिक्षा विभाग, जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी

शैक्षिक वर्ष : २०६९/०७०

पृष्ठ सङ्ख्या : ६३

समस्या कथन :

- क. कक्षा नौको नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तकका कथा र निबन्ध विधामा के कस्ता तत्समशब्दहरू रहेका छन् ?
- ख. ती शब्दहरू शब्दवर्गका आधारमा कस्ता छन् ?
- ग. ती शब्दहरूको बनोट वा व्युत्पत्ति के कस्ता छन् ?
- घ. ती शब्दहरूको अर्थगत आधारमा कस्ता छन् ?
- ङ. ती शब्दहरूको आवृत्तिको अवस्था कस्तो छ ?

उद्देश्यहरू :

- क. कक्षा नौको नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तकका कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरू पत्ता लगाउनु,
- ख. ती शब्दहरूको शब्दवर्ग पत्ता लगाउनु,
- ग. ती शब्दहरूको बनोट वा व्युत्पत्ति देखाउनु,
- घ. ती शब्दहरूको अर्थ खोजी गर्नु,
- ङ. ती शब्दहरूको आवृत्तिको अवस्था पत्ता लगाउनु,

शोध विधि :

पुस्तकालयीय विधि र वर्णनात्मक एवम् विश्लेषणात्मक विधिको प्रयोग गरिएको छ ।

निष्कर्ष :

- क. शोधपत्रको सुरुमा भाषा, शब्द वर्गीकरण, शीर्षक प्रयोजन आदिलाई प्रस्तुत गरिएको,
- ख. संस्कृत भाषाबाट जस्ताको तस्तै रूप नफेरिई नेपाली भाषामा प्रयोगमा आएका शब्दलाई तत्सम शब्द भनिएको,
- ग. तत्सम शब्दको अर्थ र तात्पर्यलाई प्रष्ट पारिएको,
- घ. शब्दलाई शब्दवर्ग बनोट प्रक्रियाका आधारमा वर्गीकरण गरिएको,
- ङ. तत्सम शब्दहरूलाई शब्द, वर्ग, व्युत्पत्ति, पाठ, आवृत्ति र पृष्ठ सङ्ख्या समेत उल्लेख गरिएको,

विषय सूची

अध्याय : एक

शोध परिचय

१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्या कथन	१
१.३	अध्ययनका उद्देश्यहरू	२
१.४	अध्ययनको औचित्य तथा महत्त्व	२
१.५	अध्ययनको सीमा	३
१.६	पारिभाषिक शब्दहरू	३
१.७	शोधपत्रको रूपरेखा	४

अध्याय : दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा तथा सैद्धान्तिक अवधारणा

२.१	पूर्वकार्यको समीक्षा	५
२.२	पूर्वकार्यको उपयोगिता/कार्यान्वयन	६
२.३	सैद्धान्तिक र धारणात्मक संरचना	६

अध्याय : तीन

अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१	अध्ययनको संरचना	११
३.२	जनसङ्ख्या र नमुना	११
३.३	नमुना छनोट प्रक्रिया	११
३.४	तथ्याङ्क सङ्कलनका साधनहरू	११
३.५	तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया	१२
३.६	तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया	१२

अध्याय : चार

व्याख्या र विश्लेषण

४.१	परिचय	१३
४.२	म को हुँ	१५
४.३	जैविक खेती	२४

४.४	दुई मितको कथा	२९
४.५	निद्रा कथा	३४
४.६	डाक्टर अङ्कल कथा	४२
४.७	बन्धनवाट मुक्ति कथा	४९
४.८	छलफल तथा व्याख्या	५६

अध्याय : पाँच

निष्कर्ष, उपयोगिता र सुभावा

५.१	निष्कर्ष	५८
५.२	उपयोगिता	५९
	५.२.१ नीतिगत तह	५९
	५.२.२ कार्यान्वयन तह	६०
५.३	सुभावा	६०
५.४	भावी अनुसन्धानका लागि सम्भावित शीर्षकहरू	६१
	सन्दर्भ सूची	६३

तालिका सूची

तालिका नं.	शीर्षक	पृष्ठ
१.	नेपाली पाठ्यपुस्तक कक्षा नौको विषयसूचीहरू	१४
२	'म को हुँ' निबन्धमा प्रयुक्त तत्सम शब्द	१६
३	'म को हुँ' निबन्धमा आवृत्ति भएका शब्दहरू	२३
४	'जैविक खेती' निबन्धमा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरू	२५
५	'जैविक खेती' निबन्धमा आवृत्ति भएका तत्सम शब्दहरू	२९
६	'दुई मितको कथा' मा भएका तत्सम शब्दहरू	३०
७	'दुई मितको कथा' मा आवृत्ति भएका शब्दहरू	३३
८	'निद्रा' कथामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरू	३५
९	'निद्रा' कथामा आवृत्ति भएका शब्दहरू	४१
१०	'डाक्टर अङ्कल' कथामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरू	४३
११	'डाक्टर अङ्कल' कथामा आवृत्ति भएका शब्दहरू	४८
१२	'बन्धनबाट मुक्ति' कथामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरू	५०
१३	'बन्धनबाट मुक्ति' कथामा आवृत्ति भएका शब्दहरू	५५